

FROLAND HISTORIELAGS HØRINGSINNSPILL ANGÅENDE EVENTUELLE VEITRASEER TIL BØYLESTAD ENERGIPARK

Linje V14000 (Fv. 3718 Bøylestadveien)

En eventuell utvidelse av dagens Bøylestadvei vil berøre og ødelegge flere kulturminner. I heien like ovenfor Ferjestedet ved Hurvenes ligger det en større tysk maskingeværstilling fra andre verdenskrig. Like før Espeland starter et lengre område som illustrerer Frolands kobberhistorie på slutten av 1800-tallet. Det starter med Espelands nedre brygge. Herfra ble kobbermalmen fra gravene på Skyttemyr og Bøylestad fraktet ned til kobberverket i Osevollen. I heien like ovenfor bryggen startet jernbanestrekningen som gikk frem til kobbergravene på Bøylestad (ca. 6,5 km). Dette var den første jernbanen på Agder (de nærmeste jernbanene lå på denne tiden i Kongsberg (øst) og Egersund (vest)). Banetraseen er fortsatt synlig i Espelandlia (ca. 960 meter). Den 580 meter lange traseen som går inn i skogen fra bakken like før Lillemyr og inn til Bøylestad kobbergruver er også bevart. Ellers går det meste av dagens Bøylestadvei på den tidligere banetraseen. Sporene fra tiden da jernbanen ble bygget (i 1878/79) er synlig flere steder. Broen ved Nedre Solheimsvannet er bygget oppå de steinlagte fundamentene fra denne tiden. Langs store deler av Øvre Solheimsvannet ser vi også at veien går oppå de gamle murene etter den opprinnelige jernbanen. Like før Skyttemyrgravene går den opprinnelige jernbanetraseen litt utenfor eksisterende vei, og ved gravene er ca. 150 meter borte.

Totalt sett er sporene etter kobbergruvevirksomheten i Froland så synlige at de egner seg godt til videre historisk formidling. Denne virksomheten er også nevnt i den nyeste kulturminneplanen. Ved en utvidelse av dagens Bøylestadvei, vil store deler av disse historiske sporene bli utslettet for all fremtid. Nedenfor nevner vi konkret flere av kulturminnene langs veien:

- Espeland brygge ("Malmbryggen"): Ble blant annet brukt i forbindelse med frakting av kobbermalm fra gravene på Bøylestad og Skyttemyr til kobberverket på Osevollen (1870- og 80-årene). Koordinater: N 58' 31.6510', Ø 008'39.5102'
- Jernbanetrase i Espelandlia: I forbindelse med kobbergruvedriften ble det i 1878 bygget en jernbane fra Espeland brygge til Bøylestad kobbergruver. Strekningen var på 6-7 kilometer. I dag følger mesteparten av strekningen dagens veitrase, men i Espelandlia går traseen fortsatt 960 meter. Koordinater ved veiens begynnelse (nærmest Ustad): N 58' 31.6128', Ø 008' 394713'
- Jernbanetrase Bøylestadgravene: Denne strekningen er ca. 580 meter lang. Går inn i skogen like før bakken ned mot Lillemyr og Bøylestad. Koordinater ved traseens begynnelse: N 58' 34.0098', Ø 008' 42.4060'. Koordinate ved traseens slutt (inne ved Bøylestadgravene): N 58' 34.3511', Ø 008' 42.4009'.
- Skyttemyr gruver: Ca. 7 kilometer fra Blakstad brua, høyre side av veien. I drift fra midten av 1860-årene til 1882.
- Bøylestad gruver: Nevnt i ovennevnte jernbanetrase. I drift fra ca. 1870-1885.

Linje 12200 (Avkjøring fra Mårvannet)

På denne strekningen vil en ny vei komme i berøring med «Fjeldmandsveien», som ble brukt mellom Arendal og innlandet frem til ca. 1800, og «Den gamle byveien» (kjerrevei), som ble benyttet mellom Arendal og innlandet før den første Blakstadbrua ble bygget i 1873. I denne forbindelse henviser vi til resolusjonen som ble vedtatt på Froland historielags årsmøte 23. november 2018, og som ble oversendt Froland kommune 13. desember samme år:

«Froland Historielag ønsker at det blir bygd sikre underganger for de to historiske veiene, «Den gamle byveien» og «Fjeldmandsveien», der den nye Gullknappveien krysser disse gamle, historiske veiene gjennom Froland.»

Videre vil en 12 meter asfaltstripe gjennom Lyngroth forringe kvaliteten på kulturminner. Lyngroth-gården består av et våningshus fra ca. 1810, stolpehus fra ca. 1850 og fjøs og stall fra ca. 1857, og en ny, trafikkert vei vil gjøre noe med den historiske opplevelsen av området.

På vegne av Froland historielag

Thor Dahl Johnsen (leder) og Johnny Østreim (sekretær)